

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Dělostřelecký pluk 2 a jeho význam v dějinách
města Plzně (1920-1939)**

Jan Kupka

Plzeň 2013

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor České dějiny

Bakalářská práce

**Dělostřelecký pluk 2 a jeho význam v dějinách
města Plzně (1920-1939)**

Jan Kupka

Vedoucí práce:

PhDr. Miroslav Hus

Západočeské muzeum v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2013

.....

Obsah

1	Úvod	1
2	Dělostřelecký pluk 2 a jeho význam v dějinách města Plzně (1920-1939)	3
2.1	Kořeny vzniku	3
2.2	Od unifikace po převzetí standarty (1920-1930)	4
2.2.1	Rok 1920	4
2.2.2	Rok 1921	7
2.2.3	Rok 1922	9
2.2.4	Rok 1923	10
2.2.5	Rok 1924	11
2.2.6	Rok 1925	13
2.2.7	Rok 1926	15
2.2.8	Rok 1927	16
2.2.9	Rok 1928	17
2.2.10	Rok 1929	18
2.2.11	Rok 1930	20
2.3	Od převzetí standarty po zánik pluku (1930-1939)	23
2.3.1	Rok 1931	23
2.3.2	Rok 1932	23
2.3.3	Rok 1933	24
2.3.4	Rok 1934	24
2.3.5	Rok 1935	25
2.3.6	Rok 1936	26
2.3.7	Rok 1937	27
2.3.8	Rok 1938, 1939	28
2.4	Výzbroj	33
2.5	Výstroj	35
3	Závěr	36
4	Seznam použité literatury a pramenů	37
5	Resumé	39
6	Přílohy	40

1 Úvod

Děkuji PhDr. Miroslavu Husovi za vedení mé bakalářské práce.

Práce se zabývá vojenským tělesem branné moci Republiky československé mezi lety 1920-1939. Popisuje historický, kulturní a společenský vývoj dělostřeleckého pluku 2 dislokovaného od roku 1920 do roku 1939 v kasárnách v Plzni, později i ve Stříbře (III. oddíl). V práci je rozpracována kromě důležitých historických mezníků, činnost a plnění úkolů pluku v době mnichovské krize, výzbroj a výstroj.

Téma bakalářské práce jsem si vybral z důvodu mého velkého zájmu o vojenskou historii. Ostatně již samotný název „Dělostřelecký pluk 2 a jeho význam v dějinách města Plzně (1920-1939)“ vypovídá o tom, jaké historické oblasti se bude práce týkat a jakého dějinného období. Zvolené téma je zajímavé také proto, že nebylo doposud hlouběji zpracováno. Existuje sice nespočet vydané sekundární literatury, ale ta popisuje – pokud vůbec – téma dělostřelectva prvorepublikové československé armády pouze obecně (např. JANOUŠEK, Jiří, *Československé dělostřelectvo 1918-1939*, Praha 2007), nebo jen zcela okrajově (např. FIDLER, Jiří, SLUKA, Václav, *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*, Praha 2006). Dokonce i kniha *Dějiny Plzně v datech* vydaná roku 2004, důležitý zdroj poznání historie Plzně, zmiňuje existenci útvaru pouze v několika málo heslech! Bylo nutné, abych převážnou většinu informací k danému tématu čerpal z primárních pramenů (písemných, ikonografických), které jsou uloženy v českých archivech, a to ve Vojenském ústředním archivu – Vojenském historickém archivu se sídlem v Praze, Vojenském historickém ústavu Praha a Archivu města Plzně. Práce je doplněna články z dobového tisku, především *Českého deníku*, vyhledaných ve speciální studovně Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje sídlící v Plzni a studiem dosud vydané odborné literatury (monografie, články ve sbornících, časopisech) použitelné k práci. Na dalších řádcích textu zhodnotím podklady získané ve výše uvedených archivech, zda jsou k práci přínosem či nikoliv.

Zásadní prameny k uvedenému tématu mi byly poskytnuty ve **Vojenském historickém archivu v Praze**, kde se nacházejí archiválie vojenského charakteru v rozmezí let 1723-1989. Archiv jsem navštívil po předem domluveném termínu poprvé v srpnu 2012, další návštěvy následovaly v září, listopadu a prosinci téhož roku. Ke studiu mi byly předloženy archiválie vztahující se k plzeňskému dělostřeleckému pluku, uložené ve dvou kartonech fondu *Velitelství dělostřeleckého pluku 2*, zahrnující období

let 1919-1939. Fond sice obsahuje jen zlomek spisové agendy, přesto pro moji práci představoval zásadní informační zdroj. První karton zahrnuje pečlivě, systematicky, chronologicky vedenou a ručně psanou kroniku pluku od roku 1919 do roku 1938. Jsou v ní zachyceny přelomové momenty v dějinách existence pluku (např. obdržení bojové standarty v roce 1930), i méně důležité události (např. přeložení vojáka k jinému útvaru). Záznamy jsou vždy na straně končícího roku zkontrolovány a signovány velitelem pluku. Dále karton tvoří dokumenty různé povahy (telegramy, pozvánky na oslavy, úmrtí oznámení, výstřižky z novinových článků) a do současné doby nepublikované fotografie pořízené při zvláštních příležitostech (selské jízdy, Hubertus, návštěva školáků v kasárnách, různé druhy oslav). Ve druhém kartonu jsou uchovány písemnosti úřední povahy (důvěrné rozkazy, hlášení). V kartonech se naopak nenacházely informace o tom, jakou výzbrojí pluk disponoval. Údaje jsem musel vyhledat z jiných zdrojů (např. KARLICKÝ, Vladimír, *Československé dělostřelecké zbraně*, Praha 1975). V měsíci únoru jsem absolvoval opětovnou cestu do Vojenského historického archivu. K nahlížení mi byl tentokrát zpřístupněn archivní materiál fondu *Velitelství 2. polní dělostřelecké brigády*, což byl vyšší vojenský útvar, pod který spadal dělostřelecký pluk. Fond zahrnuje kroniku brigády se záznamy datovanými mezi lety 1919-1936. Získané informace jsem použil v práci k porovnání a doplnění s kronikou pluku.

Vojenský historický ústav Praha spravuje kromě klasických muzejních sbírek také rozsáhlou sbírku historických bojových praporů a standart pluků. V březnu mi bylo povoleno shlédnout standartu dělostřeleckého pluku 2, několik desetiletí skrytou před zraky veřejnosti. Bližší podrobnosti týkající se standarty jsem doplnil dokumenty vybranými v Archivu města Plzně.

Stříbrský amatérský vojenský historik a znalec tamějšího kraje pplk. Ing. Vladimír Bednár mi podal doplňující vysvětlení o III. oddílu dělostřeleckého pluku 2 umístěného v kasárnách ve Stříbře. Zajímavý rozhovor s ním proběhl v únoru.

Je mou povinností také zmínit instituce, které mi nemohly být bohužel nápomocné, neboť se v nich nenachází žádný archivní materiál k tomuto tématu. Z oslovených institucí jsou to Státní oblastní archiv v Plzni (nespravuje fondy vzniklé činností armády) a Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni (dotaz ohledně fotodokumentace kasáren).

2 Dělostřelecký pluk 2 a jeho význam v dějinách města Plzně (1920-1939)

2.1 Kořeny vzniku

Původním útvarům, na něhož lehký dělostřelecký pluk 2, resp. dělostřelecký pluk 2 při unifikaci armády v roce 1920 navazoval, byl pluk polního dělostřelectva č. 3 vzniklý dne 11. dubna 1919 výnosem Ministerstva národní obrany (MNO) čj. 9.701/org.-1919, sestavený z náhradních baterií bývalých útvarů rakousko-uherského polního a hrubého dělostřelectva nacházejících se v různých posádkách na území československého státu (č. 19, č. 157 – Plzeň; č. 119 – České Budějovice; č. 19, č. 9 – Kostelec nad Labem). Organizačně se pluk skládal z velitelství pluku, I. oddílu, II. oddílu (každý oddíl měl po třech bateriích) a náhradní baterie. Velitelem pluku byl ustanoven pplk. děl. Jan Kniha (1870-1937) – absolvent rakousko-uherských vojenských škol se zaměřením na dělostřelectvo, jako důstojník z povolání v rakousko-uherské a československé branné moci sloužil na různých velitelských funkcích, v československé armádě obdržel hodnost generála, mezi lety 1920-1925 byl velitelem dělostřelectva 2. divise (od roku 1921 2. polní dělostřelecké brigády).¹

V květnu a v červnu roku 1919 se pluk postupně přesunul na Moravu a především na Slovensko, aby podpořil československé jednotky v boji s Maďarskou republikou rad, resp. maďarskou Rudou armádou, vzniklou v březnu roku 1919, snažící se vojenskou silou získat území Slovenska pod svoji správu. Do bojů zasáhlo v polovině června jenom velitelství I. oddílu spolu s 1. baterií (u Likjau, Červeníc, Orkuly, Sabinova) přidělené ke skupině pplk. Poirrého a 5. baterie (u Nagy, Rocze, Licze, Süvete) přidělená k Východní armádní skupině gen. Hennocquea. Naopak není známo, zda-li někde bojovala 4. baterie podřízená 21. pěší brigádě. Zbylé útvary zůstaly dislokované na Moravě náležící do sboru gen. Podhajského. Několika příslušníkům pluku pak byla za hrdinství v boji udělena pochvala či vyznamenání, mimo jiné Čěnkovi Malounovi z 1. baterie, přičemž „[...] jako velitel předsunutě dělostřelecké čtyřmi zásahy zadržel postup nepřátelského obrněného vlaku, poté přímou střelbou rozpráší větší útočící nepřátelský pěší oddíl“. Části pluku umístěné na Moravě byly 19. července přehlíženy ministrem národní obrany Václavem Klofáčem a náčelníkem

¹ *Vojenský ústřední archiv–Vojenský historický archiv Praha (dále jen VÚA-VHA)*, fond Velitelství dělostřeleckého pluku 2 (dále jen VDP2), nezpracováno, karton 2, kronika 1919-1936, strana 1.; *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, stručný výtah z kroniky dělostřeleckého pluku 2.; SANDER, Rudolf, *Organizační a dislokační vývoj československé armády v letech 1918-1939*. In: Sborník archivních prací, roč. 35, 1985, č. 1, s. 63-65.; MASKALÍK, Alex, *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918-1992*, Banská Bystrica 2012, s. 307.

francouzské vojenské mise v ČSR, tehdy hlavním velitelem československé armády gen. Mauricem Pellém (1863-1924). V srpnu 1919 zanikla mezinárodním tlakem a vnitropolitickými událostmi Maďarská republika rad a zároveň definitivně skončily bojové operace na Slovensku.²

Od 8. září se pluk soustřeďoval v oblasti Banské Bystrice a Zvolenu, kde se formovala 2. pěší divise. Na Slovensku zůstal dislokován do září 1920. Stav mužstva pluku se pohyboval měsíčně kolem 800 lidí, dobrého zdravotního stavu. Kulturní činnost v roce 1919 nebyla žádná.³

2.2 Od unifikace po převzetí standardy (1920-1930)

Ukončením konfliktu mezi Československem a Maďarskem o území Slovenska v roce 1919 bylo umožněno postupně ovládnout zbytek území československého státu jejími vojsky, a to Slovenska a Podkarpatské Rusi.⁴

2.2.1 Rok 1920

Následně bylo možné přistoupit k unifikaci, jejímž cílem bylo sjednocení zahraničního vojska (ruské, italské a francouzské legie) s vojsky domácími (bývalé rakousko-uherské útvary) a vybudování pravidelné mírové armády s jednotnou organizační strukturou, neboť do té doby fungovala armáda na bázi provizorií. Toto slučování probíhalo postupně od roku 1920 do roku 1922. Je důležité zmínit, že se do 1. pol. 20. let na budování československé armády významnou měrou podíleli francouzští důstojníci vyslaní v rámci francouzské vojenské mise do Československa. Nezbytnou nutností, bez které by nemohla armáda řádně fungovat, bylo – kromě MNO jakožto nejvyššího vojenského orgánu – vytvoření a přijetí několika zásadních zákonů. Mám na mysli především ústavu Republiky československé ze dne 29. února 1920, branný zákon z 19. března 1920 určující např. délku prezenční služby, a zákon stanovující početní stav armády.⁵

Na základě této systematizace započala také unifikace dělostřelectva. Výnos MNO čj. 50.572-org.1920 ze dne 1. dubna 1920 vymezil dělostřelectvo jako jednu ze čtyř hlavních zbraní, vedle pěchoty, jezdeckta a letectva, československé branné moci,

² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 2-3.; DVOŘAN, Jiří, ed. et al., *Československá armáda v letech 1918-1938*, Praha 1991, s. 22-25.; MASKALÍK, s. 458.

³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 3-4.

⁴ ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 8.

⁵ Tamtéž, s. 9-10.; DVOŘAN, s. 26-29.

jak zněl dle ústavního zákona oficiální název československé armády. Organizační strukturu dělostřelectva stanovil výnos MNO čj. 52.020-org.1920 ze dne 15. července 1920. Tímto výnosem se rozdělilo dělostřelectvo na lehké, hrubé, těžké a speciální. Do ledna 1923 se navíc toto rozlišení používalo v názvech vojenských útvarů.⁶ Reorganizací dělostřelectva vzniklo 16 lehkých pluků, 14 hrubých pluků, 3 horské pluky, 5 těžkých pluků, pluk proti letadlům, pluk minometů, tucet oddílů horského dělostřelectva a měřičská rota. Podléhaly buďto pěším divizím, horským brigádám nebo MNO.⁷ Z hlediska vyšších taktických jednotek mě nejvíce zajímá divize, protože lehké dělostřelectvo, jehož reprezentantem byl dělostřelecký pluk 2, spadalo právě pod ní. Divize byla složena ze dvou pěších brigád a divizního dělostřelectva.⁸ Co se týče dělostřelectva, skládala se až do poloviny třicátých let z jednoho lehké pluku, z hrubého pluku a oddílu horského dělostřelectva. Od roku 1921 vytvořila výše uvedená tělesa v rámci divize dělostřeleckou brigádu.⁹ Orgánem zajišťujícím chod dělostřelectva, organizační věci a jeho vyzbrojování byl II. odbor MNO (dělostřelecký a zbrojní) tvořící soustavu jemu podřízených oddělení (dělostřelecké, zbrojně materiální, munice a výbušných látek a zbrojně technické) a výkonných orgánů (např. zbrojnice).¹⁰

A tak dne 15. července 1920 vznikl zmíněnou unifikací i lehký dělostřelecký pluk 2 přejmenováním z pluku polního dělostřelectva č. 3. V kronice pluku je uvedeno datum vzniku 15. června. Útvar se v té době nacházel na Slovensku s velitelstvím v Nových Zámčích a podřízen byl velitelství dělostřelectva 2. divise. Velitelem 2. divise byl gen. Ing. Jan Drobný (1866-1945). Divize patřila do podřízenosti Zemského vojenského velitelství Praha (ZVV Praha). Pluk se skládal z velitelství pluku včetně hospodářské správy, spojovací čety a pomocným družstvem, I. oddílu, II. oddílu (každý oddíl měl po třech bateriích) a náhradní baterie.¹¹ Mírový lehký dělostřelecký pluk měl mít standardně 699 osob, 380 koní, 263 pušek, 12 lehkých kulometů a 24 děl. Do konce existence První republiky nebyl pluk motorizován, tudíž jako pohon při přepravě děl sloužily koně.¹²

⁶ FIDLER, Jiří, SLUKA, Václav, *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*, Praha 2006, s. 136.; BÍLEK, Jiří, et. al., *Vojenské dějiny Československa. III. díl (1918-1939)*, Praha 1987, s. 107.

⁷ JANOUŠEK, Jiří, *Československé dělostřelectvo 1918-1939*, Praha 2007, s. 9-12.

⁸ BÍLEK, s. 185.

⁹ JANOUŠEK, s. 12.

¹⁰ Tamtéž, s. 7-9.

¹¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 6.; FIDLER, SLUKA, s. 364.; MASKALÍK, s. 161.

¹² ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 18.

Poněvadž byl pplk. děl. Kniha jmenován velitelem dělostřelectva 2. divise, na místo velitele pluku nastoupil od července 1920, dle zápisu v kronice 23. srpna, pplk. děl. Hugo Rakušan (1875-?). Tento důstojník, který začínal svou profesní vojenskou kariéru v rakousko-uherské branné moci na různých stupních velení, obdržel v roce 1928 v československé armádě nejnižší generálskou hodnost. Ve funkci velitele pluku setrval necelých 5 let, než byl přeložen k velitelství 2. polní dělostřelecké brigády jako její velitel. Na podzim 1938 za branné pohotovosti státu převzal velení nad celým dělostřelectvem I. sboru.¹³ Svými vojáky byl velmi oblíben a kladně hodnocen. Ostatně, v kronice pluku je zmíněno při příležitosti jeho odchodu, že „[...] jako spravedlivý velitel, opravdový rádce a starostlivý otec všech příslušníků pluku vybudoval a vytříbil z popřevratové doby náš pluk, na základě vzácných svých vlastností, doplněných bohatými vědomostmi a praktickými zkušenostmi dosáhl nejlepšího úspěchu“.¹⁴

Dne 17. září 1920 obdržel pluk rozkaz k redislukaci do Plzně, jež se stala jeho trvalou posádkou a domovem na dlouhých 19 let. Jednotlivé části pluku se začaly přesouvat do Plzně postupně ve dnech 30. září a 1. října. Do Plzně dorazily ve dnech 3. až 4. října. Ubytován byl v městských dělostřeleckých kasárnách v Plzni na Borech z roku 1896, postavených původně pro rakousko-uherský dělostřelecký pluk.¹⁵

Záhy na to vykonal první inspekční prohlídku pluku v Plzni velitel dělostřelectva ZVV Praha plk. gšt. Jan Antony (1868-?), při níž se na adresu pluku vyslovil velmi pozitivně. První branci nastoupili k výkonu prezenční služby 12. října. Pro negramotné vojíny začalo od listopadu povinné doučování každé úterý a čtvrtek. K výročí vzniku československého státu přednesl uvnitř kasáren projev k útvaru jeho velitel a byly uspořádány lehkootletické závody. Dne 1. listopadu se pluk zúčastnil smuteční památky k uctění padlých československých vojínů za 1. světové války a slavnostního odhalení pamětní desky vůdce rumburské vzpoury Františka Nohy. Obě akce se konaly na ústředním hřbitově v Plzni. Koncem listopadu přijel na přehlídku pluku inspektor dělostřelectva MNO, dalo by se říci nejvyšší velitel dělostřelectva, plk. děl. Ing. Alois Wach (1873-1936) a vyjádřil se pochvalně k ukázněnosti mužstva.¹⁶

¹³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 6.; MASKALÍK, s. 499.;

¹⁴ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 39.

¹⁵ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 6.; MAZNÝ, Petr, KRÁTKÝ, Vladislav, *100 zajímavostí ze staré Plzně II.*, Plzeň 2007, s. 120.

¹⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 7.; *Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha (dále jen VÚA-VHA)*, fond Velitelství 2. polní dělostřelecké brigády (dále jen V2PDB), nezpracováno, kronika 1919-1936, strana 7.; MASKALÍK, s. 86, 663.

2.2.2 Rok 1921

V polovině prosince 1920 a v lednu následujícího roku pak proběhla u útvaru demobilizace mužstva ročníků 1895-1898 spojená s odchodem záložních důstojníků, nahrazovaných nově přichozími důstojníky a jejich definitivním zařazováním, na rozdíl od doposud trvajících provizorního stavu, k jednotlivým částem pluku na různé stupně velení, což byl důsledek reorganizace dělostřelectva, probíhající až do roku 1922. U pluku zůstali pouze vojáci odvedení v říjnu 1920.¹⁷

Na začátku druhé dekády ledna 1921 absolvovala kombinovaná baterie pluku posádkové cvičení v prostoru Litice – Lhota – Nová Ves a ke konci měsíce provedla 5. baterie ukázkovou střelbu na střelnici u Touškova před zraky celého regimentu. K instrukční škole do Milovic byla přidělena od ledna do září toho roku jako instrukční baterie, jinak řečeno školici, 2. baterie pluku. Dle plukovního nařízení začalo od února u pluku školení důstojnického sboru v otázkách střelecko-technických. Z důvodu vysoké koncentrace vojáků různých národností u dělostřeleckých jednotek, hlavně německé, bylo u pluku zahájeno v témže měsíci intenzivní vyučování českého jazyka.¹⁸

Ve dnech 21. až 22. února 1921 přijel na dvoudenní prohlídku plzeňské posádky velitel ZVV Praha gen. Jan Syrový (1888-1970), přičemž nešetřil chvály a uznání. Na jeho počest byl uspořádán v Měšťanské besedě koncert za účasti důstojníků pluku.¹⁹

V předvečer narozenin prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka byla 6. března uspořádána v kasárnách beseda o životě a díle tohoto státníka. Odpoledne a večer se část mužstva zúčastnila několika slavnostních akcí pořádaných v Plzni. V den výročí narození prezidenta republiky pluk defiloval na borském cvičišti za přítomnosti velitele 2. divise gen. Drobného.²⁰

Dne 18. března se konalo v prostoru Doudlevice – Koterov divizní cvičení, při kterém se nacvičovala součinnost pěších a dělostřeleckých jednotek divize, za účasti několika baterií pluku. Poslední březnový den proběhlo aplikační cvičení důstojníků

¹⁷ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 8-9.

¹⁸ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 9.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 8-9.

¹⁹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 9-10.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 8.; MASKALÍK, s. 564.

²⁰ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 10.

útvary. O dva dny později uspořádala místní organizace Svazu důstojníků taneční a hudební večer ve prospěch Československého červeného kříže.²¹

V dubnu poctili svou návštěvou plzeňské dělostřelce významní představitelé armády. Kromě ohlášené kontrolní prohlídky velitele dělostřelectva 2. divise pplk. děl. Knihy, pluk shlédli 16. dubna ministr národní obrany gen. Ing. Otakar Husák (1885-1964) s náčelníkem Hlavního štábu (HŠ) gen. Eugènem Mittelhauserem (1873-1949), současně vykonávajícím funkci velitele francouzské vojenské mise v ČSR, a udělili pluku pochvalu. O kvalitě celého útvaru se opět přesvědčil velitel dělostřelectva ZVV Praha plk. gšt. Antony při bojové ukázce v okolí Litic. Na celonárodní událost, převezení ostatků popravených italských legionářů z 1. světové války do vlasti, konané 24. dubna v Praze, pluk vyslal své zástupce. Divizního aplikačního cvičení uskutečněného koncem dubna v prostoru Litic pod taktovkou velitele divize se zúčastnili všichni důstojníci plzeňské posádky.²²

Den před Svátkem práce pořádali dělostřelci lehkootletické závody na hřišti S. K. Plzeň, kde v řadě sportovních disciplín dosáhli velmi dobrých výsledků. Osvětovými přednáškami bylo mužstvem připomenuto dne 21. června 300 let od popravy představitelů českého stavovského povstání, důstojným způsobem poté 5. července památka upálení Mistra Jana Husa. Dne 21. července hostil pluk jihoslovanskou misi v čele s I. zástupcem náčelníka HŠ gen. Stanislavem Čečkem (1886-1930).²³

Polního cvičení uskutečněného ve třetí dekádě srpna na severu Plzeňska se útvar podílel třemi kombinovanými bateriemi. Památka úmrtí Petra I., krále Království Srbů, Chorvatů a Slovinců byla vzpomenua 25. srpna přednáškou a celoarmádním nařízením nosit po dobu dvou týdnů černé pásky. Toto nařízení se týkalo jen důstojníků. Na konci srpna odešel pluk pěším pochodem na svoji první pravidelnou střelbu, a to do Milovic, kde nacvičoval různé bojové situace. Když začátkem října projížděl Plzní prezident ČSR, přivítala jej na hlavním plzeňském nádraží mimo jiné také četná delegace pluku společně s velitelem.²⁴

Pokus posledního rakouského císaře, maďarského a českého krále Karla I. Habsburského o znovunastolení habsburské vlády v Maďarsku a z obav před případným

²¹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 11.

²² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 12.; MASKALÍK, s. 250, 419.

²³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 13.; MASKALÍK, s. 133.

²⁴ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 14.

obnovením rakousko-uherské monarchie donutilo čelní představitele našeho státu 24. října 1921 k vyhlášení částečné mobilizace.²⁵

Mobilizace se vztahovala na ročníky 1895 a mladší. Prvním mobilizačním dnem byl stanoven 27. říjen. Kronikář pluku charakterizoval dobu mobilizace takto: „*Obětavou prací důstojníků, rotmistrů, poddůstojníků, konečně i presenčního mužstva a právě nastoupivších nováčků; poměrně značnou nechutí záložníků, která sejevila v dosti liknavém nástupu do zbraně a neukázněnosti; posléze pak nedostatkem veškerého materiálu*“. Podle záznamu v kronice dosáhl pluk, přes všechny uvedené problémy, již 4. mobilizačního dne válečného stavu. Podle mobilizačních plánů bylo velitelství pluku (velitel pluku pplk. děl. Hugo Rakušan) s I. oddílem (velitel mjr. Emilián Krabetz) dislokováno v kasárnách, II. oddíl (velitel mjr. Norbert Hájek) byl dislokován v obcích Litice, Šlovice a Radobyčice. Jediné, co pluk postrádal při svém hlášení nadřízeným orgánům 30. října, byl nedostatek materiálu u náhradní baterie (stejnokroje) a chybějící koně, sloužící jako tažná síla děl. Dne 3. listopadu pluk nejprve přehlížel velitel dělostřelectva, o den později velitel divize. Karlu I. nakonec jeho pokus o restauraci Habsburků ve střední Evropě nevyšel, a tudíž se mohlo přistoupit k demobilizaci. Demobilizace zahájená 9. listopadu byla dne 26. listopadu ukončena. V kronice je zdůrazněná radost z odvolání těchto opatření, neboť „*[...] národ po nedávno skončené světové válce potřebuje odpočinku a armáda zdokonalení*“.²⁶

Prosinec byl se dal nazvat měsícem organizačních změn. Nejprve došlo 1. prosince výnosem MNO čj. 1.422-org.1921 k přejmenování velitelství dělostřelectva 2. divise na velitelství 2. polní dělostřelecké brigády, poté byli nadřízenými orgány povýšeni na plukovníky dělostřelectva velitel zmíněné dělostřelecké brigády pplk. děl. Kniha a velitel dělostřeleckého pluku 2 pplk. děl. Rakušan a někteří kmenoví důstojníci. Závěrem roku 1921 ještě proběhla ukázková střelba pro nováčky na náhodné střelnici u Touškova.²⁷

2.2.3 Rok 1922

Během roku 1922 se toho mnoho převratného v životě pluku nestalo. Pluk se jako každoročně v předešlých letech aktivně či pasivně podílel na oslavách významných

²⁵ DVOŘAN, s. 30.

²⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 15-16.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 9.

²⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 16.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 9.; FIDLER, SLUKA, s. 187, 674.

pro Československo, tj. narozenin zakladatele a prvního prezidenta ČSR T. G. Masaryka připadajících vždy na března, Svátku práce dne 1. května, oslav 5. výročí bitvy u Zborova 2. července, tzv. Zborovských slavností, ve které českoslovenští legionáři dosáhli významných vojenských úspěchů, oslavy vzniku československého státu 28. října spojeného s přísahou nováčků nebo památky padlých za I. světové války konané dne 1. listopadu.²⁸

Ke slavnosti, připomínající bitvu u Zborova, pluk pořádal armádní lehkootletické závody na borském cvičišti za přítomnosti široké veřejnosti a přednášky o tomto významném dni pro celý stát, armády nevyjímaje.²⁹

Ani v tomto roce nechyběly nezbytné vojenské přehlídky a cvičení spojená se střelbou, ať v rámci pluku nebo divize. Na neohlášenou přehlídku pluku přijel 8. května generální inspektor československé armády a básník plk. Josef Svatopluk Machar, jenž udělil pluku pochvalu. V červenci provedl pluk ostré střelby s útvary 2. polní dělostřelecké brigády na střelnici v Milovicích. Vůbec první závěrečná cvičení v ČSR, ověřující kvalitativní bojovou hodnotu pluku a celé 2. divise, se uskutečnila ve dnech 30. srpna až 4. září v prostoru Dobřany – Chlumčany – Přeštice.³⁰

Čas byl věnován zdokonalování ve výcviku, teoretickému a praktickému vojenskému vzdělávání. Např. koncem února přednášel kpt. Reš důstojníkům a rotmistrům pluku poznatky získané ze stáže na dělostřeleckém učilišti ve Francii, v březnu čekaly důstojníky a poddůstojníky přezkumné zkoušky zimního výcviku vedené velitelem divize, koncem dubna zase byli pro změnu všichni důstojníci a rotmistři podrobni přezkoušení z českého názvosloví a nových služebních předpisů.³¹

Z kulturních akcí, mezi něž patří i sport, bych zmínil první jezdecké závody pořádané v červnu v Praze, na nichž měl svého zástupce také dělostřelecký pluk.³²

2.2.4 Rok 1923

V roce 1923 došlo ke změně názvu pluku, kdy bylo zrušeno u dělostřeleckých útvarů používání názvosloví rozlišující druh dělostřelectva (lehký, hrubý, těžký atd.), z

²⁸ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 18-22.

²⁹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 21.

³⁰ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 20-22.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 10-11.

³¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 18-20.

³² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 20.

Lehkého dělostřeleckého pluku 2 na **dělostřelecký pluk 2**. Název pluku se až do jeho zániku v roce 1939 nezměnil.³³

Z událostí roku 1923, které by stály za zmínku a uvedení na stránkách této práce, to byla především lednová návštěva zástupce přednosta Dělostřeleckého a zbrojního odboru MNO gen. Ing. Karla Balzara (1868-?), za účelem kontroly dělostřeleckého materiálu pluku. O spokojenosti ze strany gen. Balzara s výsledkem kontroly je v kronice pluku dále napsáno, že „[...] bateriím dostalo se panem generálem uznání, které je důkazem svědomité a reálné práce jak jednotlivců, tak i jednotlivých částí pluku“, podobně kladně se vyjádřil při kontrole technického zázemí útvaru v červnu přednosta zdravotní služby 2. divise gen. zdrav. MUDr. Josef Krejčí (1867-1948). Někteří příslušníci pluku se aktivně zúčastnili řady sportovních akcí, zejména divizních lyžařských závodů pořádaných koncem ledna na Domažlicku, armádních závodů československé branné moci organizovaných v červenci v Praze, zářijových dostihových závodů nebo svých vlastních dělostřeleckých závodů. Ve vzdělávací oblasti vznikly pro mužstvo bez rozdílu národnosti zemědělské kurzy a kurzy pro negramotné, k pozvednutí kultury ducha mužstvu rovněž přispěla návštěva divadelních představení. Železnou samozřejmostí se staly již pravidelné střelby v Milovicích, na nichž si pluk vedl velmi dobře a byl za ně patřičně pochválen, a ukázkové střelby pro nově příchozí brance. Závěrečná divizní cvičení tentokrát proběhla na jihu Plzeňska v okolí Přeštic. Na místo velitele 2. divise nastoupil na podzim po gen. Drobném, který povýšil na zástupce velitele ZVV Praha, gen. Jan Šindelář (1870-1953). Pětileté trvání ČSR pluk oslavil v rámci dvoudenních slavností plzeňských posádek hudebním koncertem, divadelním představením a přehlídkou pluku.³⁴

2.2.5 Rok 1924

Usilovná práce spojená se snahou o neustálé zlepšování teoretických a praktických dovedností a výchovně-vzdělávací aktivity vojáků dělostřeleckého pluku probíhaly i roku 1924. Výchovně-vzdělávací aktivity zajišťovala od roku 1923 tzv. vojenská zátiší. Vojenská zátiší organizovala pro vojáky přednášky, kurzy, návštěvy divadel, kin, spolupracovala s vojenskými knihovnami.³⁵ Jednu takovou kulturní akci pořádalo vojenské zátiší 16. ledna, kdy příslušníci pluku navštívili divadelní hru o tuberkulóze doplněnou přednáškou přednosta zdravotní služby 2. divise gen. Krejčím o

³³ FIDLER, SLUKA, s. 118, 364.

³⁴ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 18-22.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 12-13.; MASKALÍK, s. 88, 161, 341, 571.

³⁵ DVOŘAN, s. 47.

této nakažlivé nemoci. V polovině února se večerní debaty při šálku čaje pořádané u prezidenta republiky zúčastnili tři vyslanci z řad pluku.³⁶

Dne 20. února byl povýšen na generála velitel 2. polní dělostřelecké brigády plk. děl. Kniha.³⁷

Početná delegace pluku nechyběla ani na dvoudenních plzeňských oslavách 5 let od založení Československého červeného kříže ve dnech 23. až 24. února. Na počest 100 let od narození hudebního skladatele Bedřicha Smetany byl v Pekle pořádán poslední únorový den koncert pod záštitou vojenských útvarů umístěných v Plzni. Odhalení pamětní desky tomuto významnému umělci dne 11. března se zúčastnily před budovou gymnázia v Plzni příslušníci útvaru.³⁸

Nácvik ofenzivního vedení boje proti nepřátelským jednotkám se konalo 18. března v prostoru Nová Hospoda – Vejprnice – Tlučná pod velením velitele divize gen. Šindeláře. Na cvičení pluk vyčlenil z každého oddílu dvě baterie a vytvořil jeden styčný oddíl. Dalšího cvičení se pluk účastnil 28. července mezi obcemi Doudlevice – Litice – Radobyčice.³⁹

Půl tisíciletí dělicí od smrti husitského vojevůdce Jana Žižky z Trocnova uctili dělostřelci předstihem v červnu a červenci účastí na divizních, tělocvičných, lehkootletických a jezdeckých vojenských závodech, na kterých si po sportovní stránce nevedli vůbec špatně a obsadili několik předních příček. V říjnu, kdy zemřel, byly vzpomínky na tohoto vojevůdce oficiálně ukončeny.⁴⁰

Výstava pořádaná mezi 13. až 20. červencem velitelstvím 2. divise si kladla za cíl ukázat obyvatelstvu, jak důležitou složkou společnosti armáda je. Že byl o výstavu velký zájem, dokládá návštěvnost přes 15 000 lidí.⁴¹ Francouzské filmy s vojensko-historickou tematikou se promítaly předposlední den v červenci ve vojenském zátiší.⁴²

Podle záznamu uvedeného v kronice dělostřelecké brigády se závěrečná cvičení vojenských těles 2. divise měla tentokrát uskutečnit na Klatovsku a Domažlicku od 1. do 4. září, kronika pluku uvádí trochu odlišný údaj konání manévru, a to od 27. srpna do

³⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 29.

³⁷ MASKALÍK, s. 307.

³⁸ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 29-30.

³⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 31.

⁴⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 33-35.; DVOŘAN, s. 7.

⁴¹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 34-35.

⁴² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 31.

6. září. Cvičení absolvoval rovněž dělostřelecký pluk, který po jejím ukončení provedl ostrou střelbu na střelnici u Horažďovic a 14. září se vrátil do Plzně. V měsících srpen a září proběhly značné personální obměny v důstojnickém sboru pluku.⁴³ Desetileté jubileum od složení vojenské přísahy příslušníků České družiny dne 28. září 1914, prvního československého vojska v Rusku, oslavily útvary celé divize.⁴⁴

Novou reorganizací dělostřelectva byl v říjnu 1924 vytvořen u dělostřeleckého pluku 2 III. oddíl. Prvním velitelem se stal s největší pravděpodobností škpt. děl. Eduard Bumerl.⁴⁵

V listopadu a prosinci se mužstvo kulturně vzdělalo shlédnutím divadelního představení „Čert a Káča“ a armádního instruktážního filmu o lyžařství.⁴⁶

2.2.6 Rok 1925

Nový rok 1925 začal personálními rošádami, když nejprve nahradil gen. Knihu na pozici velitele 2. polní dělostřelecké brigády velitel dělostřeleckého pluku 2 plk. děl. Rakušan a místo něj nastoupil pplk. děl. Petr Nedoma. Všem příslušníkům dělostřeleckému pluku 2 byl nový velitel představen 10. ledna.⁴⁷

Ve třetí dekádě ledna bylo zahájeno vyučování pro zájemce z řad vojáků pluku v oboru zemědělství. Školení probíhalo na Vyšší hospodářské škole v Plzni. V šermířském umění se zdokonalovali v téže době někteří důstojníci a rotmistři. Služebními předpisy bylo zavedeno v celé československé armádě povinné nošení šavle u důstojníků a rotmistrů při všech služebních povinnostech (vojenská cvičení, přehlídky, kontakty s nadřízenými atd.).⁴⁸

K příležitosti dožití 75. narozenin prezidenta republiky T. G. Masaryka bylo předneseno několik přednášek velebících jeho osobu. Všechny útvary dislokované v Plzni a podřízené 2. divisi se v den prezidentových narozenin, tj. 7. března, shromáždily před kasárnami pěšího pluku 18 (dnes Krajské vojenské velitelství Plzeň), aby vyslechly armádní rozkaz a proslov velitele divize gen. Šindeláře. Jaké obrovské úcty se těšil

⁴³ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 32.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 15.

⁴⁴ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 33.

⁴⁵ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 35, 37.; SANDER, s. 69.

⁴⁶ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 37.

⁴⁷ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 39.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 17.; FIDLER, SLUKA, s. 118, 187-188.

⁴⁸ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 40.

prezident republiky ze strany armády svědčí symbolický dopis nesený vojáky ze čtyř koutů československého státu podle světových stran – od nejzápadněji položené obce z Aše, ze severu z Rumburku, od východu z Jasiny a od jihu z Českých Velenic. Poselství ze západní části Československé republiky obsahovalo toto znění: „[...] *Vrchnímu veliteli branné moci, prezidentu T. G. Masarykovi! Přijměte v den svých 75. narozenin uctivý a vroucí pozdrav, který z pomezních hvozdu, z posádky v Aši, nesou vojáci republiky do Vašich rukou. Dal jste vlasti naši svobodu. Nám jste uložil chrániti pod strážnými prapory na západních hranicích klidnou práci občanů. Opětujeme Vám dnes slib poctivé, věrné a radostné služby. Buďte dlouho zdráv na štěstí republiky a všeho jejího klidu*“.⁴⁹

Vlastní hippické neboli jezdecké závody ověřující vojenský jezdecký um na koních v různých disciplínách (military, dresura, skok) pluk uspořádal poprvé ve dnech 5. až 6. června za přítomnosti vojenských činitelů a publika z řad obyvatelstva.⁵⁰

Součinnost s hraničářským praporem trénoval v rámci pohraničního cvičení III. oddíl pluku mezi 19. až 26. červencem v prostoru Svatého Kříže. Od 28. července následovaly dvoudenní manévry II. a III. oddílu v okolí zříceniny hradu Radyně.⁵¹ Pravidelná ostrá střelba na střelnici u Horažďovic musela být v srpnu zrušena kvůli živelné katastrofě, která postihla tamější kraj, a střelby přeloženy na prosinec. Závěrečné manévry 2. divise se tentokrát konaly na přelomu srpna a září v okolí Nýřan, Stříbra a Černošína.⁵²

Z důvodu nedostatku ubytovacího prostoru v dělostřeleckých kasárnách v Plzni na Borech byl od 26. září, jak je psáno v kronice brigády a pluku, Rudolf Sander však uvádí od října, přemístěn III. oddíl do Stříbra, kde setrval až do roku 1938.⁵³

Kpt. Adolf Líbal veleúspěšně reprezentoval pluk několika prvními místy v dostizích pořádaných na území Československa i v zahraničí (Praha-Chuchle, Karlovy Vary, Vídeň).⁵⁴

⁴⁹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 40-41.

⁵⁰ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 42-43.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 18.

⁵¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 44.

⁵² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 45, 48.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 19.

⁵³ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 45.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 19.; SANDER, s. 69.

⁵⁴ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 46.

2.2.7 Rok 1926

Počátkem roku 1926 byl jmenován náčelníkem HŠ gen. Syrový, dosavadní velitel ZVV Praha. Do té doby zastávaly nejvyšší armádní funkce francouzští důstojníci vyslaní francouzskou vojenskou misí, neboť československá generalita neměla potřebné profesní zkušenosti a teprve se jim učila. Na postu velitele ZVV Praha jej vystřídal gen. Drobný.⁵⁵

V lednu byly u pluku zahájeny pro důstojníky v záloze ekvitační kurzy (výuka jízdě na koni), pro mužstvo technické, administrativní a zemědělské kurzy na příslušných školách v Plzni, rozšiřující znalosti vojáků. K nácviku střelecko-technických dovedností před ostrými střelbami využili důstojníci prvně simultánní střelnice. V únoru se konala pro důstojníky zbraní přednáška o útočné vozbě, jak se tenkrát říkalo obrněným a motorizovaným jednotkám.⁵⁶

Jelikož byl pplk. děl. Nedoma povolán do vyššího velitelského kurzu do Prahy, byl velením pluku dočasně pověřen od 22. března mjr. Hynek Rolle. Důstojnický sbor se se svým velitelem rozloučil 31. března večírkem v Měšťanské besedě.⁵⁷

Ohlášenou prohlídku jednotky provedl ke konci dubna velitel dělostřelectva ZVV Praha gen. Antony. S výsledkem inspekce byl velmi spokojen. Prvního máje předvedla baterie pluku s kulometnou rotou pěšího pluku divákům na borském cvičišti názornou ukázkou obrany proti letectvu. Akci pořádal Západočeský aeroklub v Plzni. Veterinární kontrolu všech koní, patřící útvaru, provedl 6. května přednosta veterinární služby ZVV Praha pplk. vet. MVDr. Zeman. Neshledal žádné problémy, ba naopak, pochválil pluk za vzorný stav koní.⁵⁸

Dne 17. června nacvičoval pluk na plzeňském hlavním nákladním nádraží logistické úkony spojené při přepravě železniční dopravou. Ten den také proběhlo noční cvičení v prostoru Lhota – vojenské cvičiště na Borech zaměřené na „*zaujetí palebných postavení, zamíření a střelbu v noci*“. Téhož měsíce se důstojníci a rotmistři v hojném počtu zúčastnili odhalení památníku Josefa Kajetána Tyla v Plzni.⁵⁹

⁵⁵ MASKALÍK, s. 161, 564.

⁵⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 50-51.

⁵⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 52.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 21.

⁵⁸ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 53.

⁵⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 55.

K ostrým střelbám útvarů 2. polní dělostřelecké brigády na střelnici u Horažďovic došlo mezi 13. až 21. srpnem za přítomnosti velitele dělostřelectva ZVV Praha gen. Antonyho a velitele divize gen. Šindeláře. Pluk vyčlenil na střelby šest baterií, každá baterie disponovala dvěma děly. Ubytování bylo zajištěno v obcích v okolí střelnice (Velký Bor, Holkovice, Chanovice). Palebná postavení baterií se nacházela u Dubí a Záboře. Střílelo se každý den v době mezi 6.-13. hodinou. Po ukončení střelb u Horažďovic se jednotky pluku ihned odebraly pochodem na vojenské manévry s útvarů 4. pěší brigády konané v prostoru Horšovského Týna od 23. do 27. srpna, a následně na navazující závěrečné divizní cvičení v prostoru Staňkov – Domažlice skončené 31. srpna. Velitel divize udělil zúčastněným jednotkám pochvalu za bezvadné plnění úkolů během cvičení. Na stránkách denního tisku vyšla zpětně o tomto cvičení poměrně delší zpráva.⁶⁰

Na podzim došlo k výměně na postu velitele pluku, když pplk. děl. Nedomu vystřídal mjr. děl. Jaroslav Hořejší s nástupem od 10. ledna 1927. V *Encyklopedii branné moci Republiky československé 1920-1938* autorů Fidera a Sluky je uveden velitelem pluku do nástupu mjr. děl. Hořejšího škpt. děl. Bumerl.⁶¹

2.2.8 Rok 1927

První událostí roku 1927 bylo lednové přivítání nového velitele pluku mjr. děl. Hořejšího příslušníky útvaru. V téže době probíhalo u pluku brigádní aplikační cvičení důstojnictva pluku a brigády, kterému přihlížel velitel dělostřelectva ZVV Praha gen. Antony. Při té příležitosti nezapomněl shlédnout rutinní práci jednotek umístěných v kasárnách. Začátkem února pluk absolvoval jednodenní cvičení u Vlkyše a Kozolup.⁶²

Ve dnech 1. až 2. července bylo v rámci Zborovských slavností vzpomenu 10 let od bitvy u Zborova. První den oslav byl u pluku zahájen přednáškou o významu bitvy, sváteční den zakončoval lampiónový průvod. V den výročí bitvy pluk slavnostně defiloval na borském cvičišti za účasti velitele divize. Bezprostředně po Zborovských slavnostech pluk pořádal na témže místě divizní hippické závody pro důstojníky a rotmistry divize pod záštitou velitele divize. Třídenní jezdecké závody vzbudily velký

⁶⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 56-57.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 23.; *Český deník*, ročník 15, 1926, číslo 240 (2. 9. 1926), strana 2.

⁶¹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 59.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 24.; FIDLER, SLUKA, s. 118.

⁶² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 61-62.

ohlas mezi veřejností. Smyslem akce byla, kromě sportovního zážitku, propagace armády před obyvatelstvem.⁶³

Závěrečné manévry celé divize simulující válečné operace proti nepřátelským uskupením, při nichž byl přítomen ministr národní obrany František Udržal, se tentokrát koncentrovaly do oblasti Horažďovic, Příbrami a Milína od 30. srpna do 3. září. Ještě předtím však pluk podnikl každoroční cvičnou střelbu u Horažďovic.⁶⁴

V prosinci byl povýšen na podplukovníka dělostřelectva velitel pluku mjr. děl. Hořejší.⁶⁵

2.2.9 Rok 1928

V březnu 1928 si pluk připomněl přednáškou 10 let od bitvy u Bachmače, kde se střetly československé legionářské jednotky s německými a úspěšně je porazily.⁶⁶

Z důvodu studia a rozšíření vojenského vzdělání (plynový kurz, taktický kurz pro československé důstojníky v Métách ve Francii) zastupoval velitele pluku pplk. děl. Hořejšího od konce března mjr. děl. Josef Harant. Pro důstojníky plzeňských posádek uspořádal poslední den v březnu pěší pluk 18 společenský večer za zvuků italské hudby a operních árií v podání operních pěvkyně Langové a Pfeiferové.⁶⁷ Hippické závody skládající se z několika disciplín (všestrannost, dresura, skok, terénní jízda hlídek, šestispřeží) proběhly u pluku na přelomu června a července opět za značného zájmu obyvatelstva.

Již tradičně pluk nechyběl na cvičení v ostrých střelbách u Horažďovic ve dnech 8. až 11. srpna, pod dohledem velitele 2. polní dělostřelecké brigády, čerstvě povýšeného do generálské hodnosti, gen. Rakušana. Dosaženou úroveň výcviku pluku zhodnotil jako vysokou.⁶⁸ Ostrými střelbami cvičení nekončilo, pluk ještě čekaly od 19. do 21. srpna závěrečná divizní cvičení, konaná v oblasti jižního Plzeňska, přičemž se zkoušely fáze manévrovacího boje. V kronice pluku je konstatován „[...] *velký pokrok*

⁶³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 64.

⁶⁴ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 66.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 27.

⁶⁵ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 66.

⁶⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 68.; DVOŘAN, s. 9.

⁶⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 68-69.

⁶⁸ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 69-70.

ve výcviku našeho dělostřelectva a naprostý soulad panující mezi aktivním a záložním mužstvem po dobu cvičení“.⁶⁹

Velice zajímavým faktem je ustanovení mjr. Jaroslava Hanfa velitelem III. oddílu ve Stříbře po odchodu mjr. Jiřího Nogola k dělostřeleckému pluku 3.⁷⁰ Mjr. Jaroslav Hanf byl totiž československým olympijským reprezentantem v parkurovém skákání na dvou letních olympiádách, v roce 1924 v Paříži a v roce 1928 v Amsterdamu.⁷¹

K desátému výročí vzniku československého státu se uskutečnila u pluku, a nejen tam, celá řada slavnostních ceremoniálů uctívajících tento významný svátek. Dne 27. října odpoledne slavnostně přísahali věrnost ČSR noví branci, kteří nastoupili k útvaru a ve vojenském zátiší pěšího pluku 18 se konala slavnostní akademie, večer byla uvedena v městském divadle (dnes Divadlo J. K. Tyla v Plzni) Smetanova opera Libuše. Druhého dne ráno, v den kulatých narozenin vzniku československého státu, se pluk shromáždil na borském cvičišti ke slavnostní přehlídce, kterou vykonal velitel divize gen. Šindelář. Oslavu svátku pluk zakončil společným obědem veškerého důstojnictva.⁷²

Na čas zase musel převzít velení pluku mjr. děl. Josef Harant, protože byl pplk. děl. Jaroslav Hořejší poslán do vyššího velitelského kurzu do Prahy.⁷³

2.2.10 Rok 1929

Dne 8. ledna 1929 odešel gen. Šindelář z postu velitele 2. divise. Do příchodu nového velitele vedli divizi postupně velitel 3. pěší brigády gen. Vilém Plaček (1877-1941) a velitel 2. polní dělostřelecké brigády gen. Rakušan. Teprve 28. února převzal velitelství divize gen. Doc. Vojtěch Klecanda (1888-1947).⁷⁴

⁶⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 71.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 30.

⁷⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 72.

⁷¹ SVOZIL, Miroslav, *Naši olympionici v jezdeckém sportu: Jaroslav Hanf*. In: *Jezdectví*, roč. 56, 2008, č. 3, s. 82.

⁷² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 73-74.

⁷³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 74.; FIDLER, SLUKA, s. 118.

⁷⁴ VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 34.; MASKALÍK, s. 300, 471, 571.

Plesová sezóna plně zachvátila i dělostřelecký pluk, když se jeho příslušníci v polovině února zúčastnili maškarního plesu v Měšťanské besedě pojmenovaného „V záři barev“.⁷⁵

Vypálením dělové rány dělostřeleckým plukem v poledne 30. března nastalo pětiminutové ticho určené ke vzpomínce na oběti I. světové války. Památka byla završena aktem u Památníku Národního osvobození. Dne 4. května si vojenské útvary na náměstí Republiky připomněly 10 let od tragické smrti jednoho z tvůrců československého státu gen. Milana Rastislava Štefánika. Následující den se jednotky pluku podílely na leteckém dni na borském cvičišti předváděcí ukázkou protiletadlové obrany pomocí děl a kulometů.⁷⁶

Inspekční prohlídku kasárenských objektů v Plzni, potažmo celého útvaru, provedl velitel dělostřelectva ZVV Praha gen. Dr. Ing. Vladimír Příkryl (1888-1955) od 24. do 25. června.⁷⁷

Dne 6. července poctil svou návštěvou sokolský slet v Plzni prezident republiky T. G. Masaryk. Prezidentu se dostalo nadšených ovací od obyvatelstva Plzně. Příslušníci dělostřeleckého pluku cvičili na sokolském sletu 10. července. V rámci vojenského programu předvedli jezdecké umění a prosté cvičení s puškou.⁷⁸

Ostré střelby 2. polní dělostřelecké brigády se protentokrát konaly na dělostřelecké střelnici v Milovicích ve dnech 18. až 26. července, kam se pluk přepravil po železnici. Zkoušely se střelby na střední (mezi 3-4 km) a dlouhou vzdálenost (od 6 km) kanony a houfnicemi, kterými byly vybaveny útvary brigády (8cm polní kanon vz. 17, 10cm lehká polní houfnice vz. 14/19).⁷⁹

Hippické závody pořádané 30. srpna prověřili zdatnost vojáků z povolání v jízdě na koni.⁸⁰

Závěrečné manévry roku 1929 se soustředily v oblasti Sedlčan na východním břehu řeky Vltavy od 5. do 8. září. Do nástupových prostorů se pluk vydal pěším

⁷⁵ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 76.

⁷⁶ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 77-79.

⁷⁷ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 80.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 36.; MASKALÍK, s. 489.

⁷⁸ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 81-82.

⁷⁹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 82.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 36-37.

⁸⁰ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 83.

pochodem 2. září. Úkolem cvičících jednotek 2. divise bylo provést ofenzivní úder do boku „nepřátelské“ armády a současně krýt bok vlastní armády.⁸¹

Státní svátek 28. října probíhal v Plzni jako pokaždé v minulých letech dva dny za účasti vojenských útvarů. Středobodem oslav se pravidelně stávalo náměstí Dr. Petáka (dnes náměstí T. G. Masaryka), kde se scházeli obyvatelé u Pomníku Národního osvobození (kde dnes stojí sousoší s T. G. Masarykem). Státní svátek byl zároveň svátkem armádním, spojeným s přísahou nově odvedených branců.⁸²

Oblíbenými mezi důstojníky se staly lovecké jízdy na koních, tzv. Hubertusy. Dělostřelecký pluk 2 uskutečnil svůj první Hubertus 9. listopadu. Jízdy se zúčastnili důstojníci plzeňských útvarů včetně velitele divize a velitele brigády a spolků (Sokol, Selská jízda, Národní garda). Trasa vedla z kasáren pluku borskými a sulkovskými lesy na litické louky zpět. Na jezdce čekaly různé přírodní i umělé překážky. Stejnou sportovní akci pořádal 23. listopadu III. oddíl ve Stříbře.⁸³

2.2.11 Rok 1930

Významným v mnoha ohledech byl pro dělostřelecký pluk 2, jak dále popíši, rok 1930. Hned v lednu povýšil velitel pluku pplk. děl. Hořejší na plukovníka.⁸⁴

V březnu oslavil 80. narozeniny prezident republiky T. G. Masaryk. Ani v Plzni neopomenuli zorganizovat státníkovi oslavu, jejichž program byl rozdělen na dva dny. Dne 6. března se událo několik civilních či vojenských společenských akcí (např. koncert hudby pěšího pluku 35 ve Smetanových sadech). Prezidentovy narozeniny 7. března ohlašovaly dělostřelecké salvy vypálené z děl v 6,30 hodin dělostřeleckým plukem. V 8,30 hodin pokračovaly oslavy na náměstí Republiky vojenskou přehlídkou, projevy představitelů plzeňského kulturního života a armády a kladením věnců k Památníku Národního osvobození. Na oslavách nechyběly dva oddíly zapřažené koňmi.⁸⁵

V pondělí dne 19. května v 7,30 hodin se dostalo dělostřeleckému pluku 2 výjimečné pocty, když byl vybrán k slavnostnímu vypálení prvních dělostřeleckých salv u příležitosti otevření dělostřelecké střelnice v Brdech. Po nezbytných proslovech a

⁸¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 84.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 37.

⁸² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 86.

⁸³ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 87.

⁸⁴ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 90.; FIDLER, SLUKA, s. 118.

⁸⁵ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 90-91.

přednáškách se prvního výstřelu zhostil velitel pluku plk. děl. Jaroslav Hořejší. Oním prvním dělem, z něhož bylo vystřeleno, byla 10cm lehká polní houfnice vz. 14/19 patřící 5. baterii pluku. Cvičné střelbě dvou baterií pluku následně přihlíželi představitelé armády, mimo jiné velitel 2. divise gen. Klecanda, přednosta (2.) Zpravodajského odd. HŠ gen. JUDr. Vladimír Chalupa (1872-1937), přednosta (1.) Dělostřeleckého odd. MNO gen. Josef Mrázek (1885-1967), velitel dělostřelectva ZVV Praha gen. Vladimír Přikryl. Další dva dny pak byly vyhrazeny ukázkovým střelbám dělostřeleckého pluku pro pozvané novináře a veřejnost z okolních obcí.⁸⁶ O týden později, dne 26. května, si přijel prohlédnout novou střelnici prezident republiky T. G. Masaryk v doprovodu nejvyšších činitelů vlády a armády – ministerského předsedy Františka Udržala, ministra národní obrany Dr. Karla Viškovského, přednosty Vojenské kanceláře prezidenta republiky gen. Ing. Silvestra Bláhy (1887-1946), náčelníka HŠ gen. Janem Syrovým aj. V Brdech prezident pobyl do druhého dne, aby sledoval společně s vysokými představiteli státu a armády z pozorovatelny u obce Těně cvičnou střelbu útvarů 2. polní dělostřelecké brigády. Kvůli nepřízní počasí, jak uvádí kronika pluku, prý nemohl dělostřelecký pluk 2 předvést prezidentovi cvičné střelby. Potom odjel prezident zpátky do Lán.⁸⁷ Dne 4. června ukončila brigáda cvičné střelby na brdské střelnici, jejichž průběh v ten den sledoval ministr národní obrany Dr. Viškovský, a útvary se vrátily do svých mírových posádek.⁸⁸

Vrcholná událost historie pluku měla teprve přijít. Ve dnech 28. až 29. června pluk slavil 10. výročí od založení dělostřeleckého pluku 2. Při této příležitosti se rozhodly Akciová společnost, dříve Škodovy závody v Plzni věnovat pluku dělostřeleckou standartu, symbol vojenské cti, hrdosti a věrnosti státu. Patronát nad průběhem oslav převzal ministr národní obrany Dr. Karel Viškovský. Slavnostní akt připevnění standarty, na něž byly pozvané významné politické a vojenské osobnosti státu a města Plzně a plzeňská veřejnost, se udál v sobotu 28. června v 15,00 hodin v důstojnické jídelně pluku. V 16,30 hodin slavnost pokračovala plukovními jezdeckými závody konanými v kasárnách pluku. Od 20,00 hodin probíhal v Měšťanské besedě

⁸⁶ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 91-93.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 39.; MASKALÍK, s. 253, 300, 423, 489.

⁸⁷ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 93.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 39-40.

⁸⁸ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 94.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 40.

vojenský koncert hudby pěšího pluku 18, jehož kulturní vložkou bylo udílení cen vítězům jezdeckých závodů.⁸⁹

V neděli 29. června v 9,00 hodin došlo na vojenském cvičišti na Borech k slavnostnímu odevzdání standarty pluku z rukou zástupce ministra národní obrany a přednosta (II.) Dělostřeleckého a zbrojního odboru MNO gen. Jana Netíka (1885-1945). Standartu za pluk převzal jeho velitel plk. děl. Jaroslav Hořejší a poděkoval dárcům jménem pluku. Následovalo připevnění stuh na standartu věnovaných městem Plzní a plzeňskými korporacemi (zaměstnanci Škodových závodů, Národní gardou 3, Jezdeckým odborem Sokola Plzeň a Okresní selskou jízdou Plzeň), načež složili příslušníci útvaru slavnostní přísahu. Pak celý pluk defiloval před přihlížejícími hosty z řad obyvatelstva, politické a vojenské reprezentace (např. před místopředsedou poslanecké sněmovny Dr. Františkem Lukavským, náměstkem starosty města Plzně a senátorem Antonínem Berkovcem, velitelem 3. pěší brigády gen. Karlem Mejstříkem (1886-1945), velitelem 2. divise gen. Klecandou a dalšími). Program slavností zakončoval oběd pro zvané v Měšťanské besedě a od 15,00 hodin pořádaná taneční zábava v restauraci Tivoli (dnes restaurace Švejk, Klatovská 125).⁹⁰

K bližší specifikaci standarty mohou uvést na základě získaných archiválií toto: Škodovy závody v Plzni zadaly výrobu standarty Jedličkovu ústavu pro zmrzačelé v Praze. Lící strana, jakož i parametry (80 cm x 70 cm) standarty byly předpisově dané výnosem MNO čj. 15.912-pres./1.odděl.1929 z 23. května 1929. Líci [Obr. 1] dominuje nápis „NÁM TVRZ – NEPŘÁTELŮM HRÁZ“. Na rubu [Obr. 2] je vyšitý znak města Plzně, v němž měl pluk trvalou posádku a doplněn nápisem „DĚLOSTŘELECKÉMU PLUKU 2 ŠKODOVY ZÁVODY V PLZNI“. Stuhy měly být ve státních barvách o rozměrech 80 cm x 14 cm. Stuhu věnovanou městem Plzní v městských barvách zdobí na rubu text „MÍR CÍLEM – OBRANA PRÁVEM“. Škodovy závody v Plzni darovaly stuhu s nápisem „STÁLE VPŘED“, Okresní selská jízda Plzeň stuhu s heslem „ČEST DRAŽŠÍ ŽIVOTA“, Jezdecký odbor Sokola Plzeň zvolil stuhu s názvem „KLESNOUT, NEBO DOSPĚT“. V následujících letech byla standarta dekorována

⁸⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 95-97.; *Archiv města Plzně (dále jen AMP)*, fond Městský úřad Plzeň – registratura D (dále jen MÚ Plzeň – registr. D), inventární číslo 19936, signatura 19/V 1930, karton 1133.

⁹⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 97-100.; AMP, f. MÚ Plzeň – registr. D, i. č. 19936, sign. 19/V 1930, kart. 1133.; *Český deník*, roč. 19, 1930, č. 178 (30. 6. 1930), s. 1.; MASKALÍK, s. 430.

dalšími stuhami, jak uvedu níže. Standarta je dnes uchovávána v depozitáři Vojenského historického ústavu Praha, přesněji ve Vojenském technickém muzeu Lešany.⁹¹

Každodenní život dělostřeleckého pluku 2 hudebně ztvárnil vojenským pochodem roku 1930 škpt. Jaroslav Weidman.⁹²

2.3 Od převzetí standarty po zánik pluku (1930-1939)

Jelikož se v kronice pluku neustále stereotypně opakuje většina vojenských cvičení, manévřů, kulturních a společenských akcí, jichž se pluk zúčastňoval, a abych se nezmiňoval pořád o tomtéž samém, dále se zaměřím pouze na zajímavé události a přelomové mezníky v historii tohoto vojenského tělesa. Mimochodem - roku 1932 bylo služebním předpisem omezeno zapisování událostí v kronice pluku jen na ty nejdůležitější.⁹³

2.3.1 Rok 1931

V červenci 1931 schválila rada města Plzně dělostřeleckému pluku povolení ke zřízení telefonní sítě v kasárnách.⁹⁴ Novým velitelem 2. divise se stal od září gen. František Bartoš (1880-1946).⁹⁵

2.3.2 Rok 1932

Světová hospodářská krize na začátku 30. let měla za následek zavedení úsporných opatření v armádě, která se dotkla mezi lety 1932-1934 výcviku příslušníků pluku, v první řadě omezením cvičení a manévřů.⁹⁶

Zajímavými dochovanými údaji v kronice pluku jsou národnostní složení útvaru během 30. let. Jako příklad uvádím rok 1932, kdy 40 % mužstva tvořili shodně Češi a Němci, 18 % Slováci, zbytek jiné národnosti. Tato národnostní rozrůzněnost u dělostřelectva, hlavně velké zastoupení Němců, se logicky promítla za branné

⁹¹ AMP, f. MÚ Plzeň – registr. D, i. č. 19936, sign. 19/V 1930, kart. 1133.; FIDLER, SLUKA, s. 588.; *Vojenský historický ústav Praha (dále jen VHÚ Praha)*, snímky standarty dělostřeleckého pluku 2 pořízené dne 28. března 2013 ve Vojenském technickém muzeu Lešany.

⁹² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 101-102.

⁹³ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 116.

⁹⁴ *Český deník*, roč. 20, 1931, č. 193 (16. 7. 1931), s. 6.

⁹⁵ MASKALÍK, s. 92.; FIDLER, SLUKA, s. 184.

⁹⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 117.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 44-47.

pohotovosti státu v roce 1938 odmítnutím povolávacích rozkazů a nenastoupením valné většiny Němců k obraně ČSR a jejich složitým nahrazováním jinými záložníky.⁹⁷

2.3.3 Rok 1933

Na konci ledna 1933 byl jmenován v Německu kancléřem Adolf Hitler. Agresivní rétorika uplatňovaná Německem vůči Československu a snaha o její rozbití vážně přehodnotila dosavadní úvahy o bezpečnostní situaci, v níž se Československo nacházelo, a donutila představitele politické scény a armády urychleně začít jednat. Byla zahájena rozsáhlá modernizace armády, zahrnující v sobě přezbrojení vojska moderní výzbrojí a výstrojí, začala také postupná motorizace, doposud hipomobilního dělostřelectva nevyjímaje, jejímž cílem bylo zajistit armádě pohyblivost. Prezenční služba byla prodloužena na 2 roky. Od roku 1935 probíhala v pohraničních oblastech a vnitrozemí mohutná výstavba těžkého a lehkého opevnění. Z organizačních změn bylo největším počinem vytvoření nového stupně velení roku 1935 – sborových velitelství a přeorganizování struktury divizí. Od ledna 1938 se divize nově skládala ze tří pěších pluků a jednoho lehkého dělostřeleckého pluku. Došlo také k zformování nových uskupení na úrovni divize (rychlé divize). V případě válečného konfliktu s cizím státem se měla válečná armáda rozdělit na armádu krycí a manévrovací.⁹⁸

Počátkem března 1933 začala fungovat v rámci pluku meteorologická služba. V květnu byly výnosem MNO přejmenovány plukovní jednotky: náhradní baterie na náhradní oddíl a spojovací četa na spojovací baterii. *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938* uvádí změnu názvů až od září.⁹⁹

2.3.4 Rok 1934

Počínaje rokem 1934 byly pořádány jako reakce na situaci v sousedním Německu stále častěji tzv. Dny brannosti, sloužící k utužení vazeb mezi armádou a obyvatelstvem a pozvednutí národního uvědomění občanů. Dny brannosti se konaly v Plzni ve dnech 5. až 6. května, podílel se na nich i dělostřelecký pluk.¹⁰⁰

⁹⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 118.; ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 22.; JOHN, Miloslav, *Září 1938. II. díl, Možnosti obrany Československa*, Brno 1997, s. 92-95.

⁹⁸ ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 10-12.; JANOUŠEK, s. 17-23.

⁹⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 120.; FIDLER, SLUKA, s. 118.

¹⁰⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 122.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 48.

Dne 9. října byl v Marseille ve Francii zavražděn bulharským revolucionářem jugoslávský král Alexandr I. a francouzský ministr zahraničí. Poněvadž byla Francie naším spojencem a taktéž od roku 1920 Jugoslávie (do roku 1929 Království Srbů, Chorvatů a Slovinců), vyhlásil prezident republiky T. G. Masaryk národní smutek spojený s konáním smutečních akcí, tryzen a bohoslužeb trvajících v československé armádě jeden měsíc. Dne 18. října se jedné takové vzpomínkové tryzny v Plzni zúčastnil dělostřelecký pluk.¹⁰¹

V červenci bylo docíleno u útvaru založení vojenského zátiší, kulturního stánku zajišťujícího veškeré kulturní a společenské činnosti příslušníků pluku (knihovna, divadelní představení, kurzy, přednášky).¹⁰²

Personální obměna velitelů postihla v tomto roce brigádu a divizi. Do penze odešel velitel 2. polní dělostřelecké brigády gen. Rakušan, kterého nahradil plk. děl. Karel Vojan (1887-1978). Velitelem 2. divise byl ustanoven gen. Josef Váňa (1893-1976).¹⁰³

2.3.5 Rok 1935

Přesně po 5ti letech od propůjčení standarty dělostřeleckému pluku 2 ji obohatilo několik nových stuh, darovaných pluku při slavnostních ceremoniálech občany města Stříbro a místní Tělocvičnou jednotou (TJ) Sokol Stříbro dne 29. června na náměstí ve Stříbře a v den státního svátku 28. října na vojenském cvičišti v Plzni na Borech Studentským spolkem Radbuza v Plzni a TJ Sokolem Bolevec. Heslo na stuze od města Stříbra zní „DER HEIMAT TREU (VĚRNÍ VLASTI)“, stuha TJ Sokola Stříbro nese heslo „VĚRNOU STRÁŽ VLASTI MÁŠ“, Studentský spolek Radbuza v Plzni věnoval stuhu s textem „TĚLEM I DUCHEM K OBRANĚ VLASTI“ a TJ Sokol Bolevec stuhu s heslem „KU PŘEDU, ZPÁTKY NI KROK“. Věnování stuh spolky bylo výrazem sounáležitosti obyvatelstva s armádou v tomto ne zrovna ideálním mezinárodním ovzduším.¹⁰⁴

¹⁰¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 122-123.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 49-50.

¹⁰² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 123.

¹⁰³ MASKALÍK, s. 629, 649; FIDLER, SLUKA, s. 184, 188.

¹⁰⁴ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 124-125.; *AMP*, f. MÚ Plzeň – registr. D, i. č. 19973, sign. 19/V 1930, kart. 1135.; *VHÚ Praha*, snímky standarty dělostřeleckého pluku 2 pořízené dne 28. března 2013 ve Vojenském technickém muzeu Lešany.

Vznikem sborových velitelství na podzim 1935 přešla 2. divize do podřízenosti I. sboru,¹⁰⁵ přičemž se změnilo od listopadu opět personální obsazení na pozici velitele pluku, brigády a divize. Velitelem brigády byl pověřen dosavadní velitel dělostřeleckého pluku 2 plk. děl. Hořejší, jehož místo obsadil pplk. děl. Stanislav Knetl. Velitelství 2. divize převzal gen. Emil Fiala (1886-1967).¹⁰⁶

Dne 14. prosince abdikoval ze zdravotních důvodů prezident republiky T. G. Masaryk, ústavodárným shromážděním byl zvolen novým prezidentem 18. prosince Edvard Beneš.¹⁰⁷

2.3.6 Rok 1936

Charakteristickým rysem byla v tomto a roce větší vzájemná spolupráce mezi obyvatelstvem, spolky, organizacemi a armádou zapříčiněná zhoršující se mezinárodní situací vyvolanou Německem (obsazení Porýní, zavedení všeobecné branné povinnosti) a expanzivními snahy Itálie v Habeši. K pochopení a poznání vojenského života organizovali příslušníci pluku pro zájemce exkurze, převážně cílené na mládež a její brannou výchovu. Výpravy školáků po útvary nejsou v té době ničím neobvyklým [Obr. 4].¹⁰⁸

V červnu navštívil město Plzeň nedávno zvolený prezident republiky Edvard Beneš s chotí a mimo jiné aktivity byl přítomen župnímu sokolskému sletu v Plzni, na němž vystoupil vojenskou ukázkou dělostřelecký pluk. Posláním sokolského sletu, určitým vedlejším produktem, bylo sportovním způsobem demonstrovat věrnost státu a národu všemi cvičenci.¹⁰⁹

Zásluhou některých jedinců (bývalého velitele pluku plk. děl. Hořejšího) bylo po ročním budování otevřeno v kasárnách pluku 8. srpna tenisové hřiště a kuželník [Obr. 5].¹¹⁰

¹⁰⁵ FIDLER, SLUKA, s. 184.

¹⁰⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 126.; VÚA-VHA, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 52.; MASKALÍK, s. 183.; FIDLER, SLUKA, s. 119, 184.

¹⁰⁷ <http://www.muzeumtgm.cz/cz/osobnosti/Podrobny-zivotopis>, citováno dne 15. 4. 2013.; <http://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/edvard-benes.shtml>, cit. dne 15. 4. 2013.

¹⁰⁸ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 128.; ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 11.

¹⁰⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 129.; *Český deník*, roč. 25, 1936, č. 160 (10. 6. 1936), s. 3.

¹¹⁰ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 129.

Demonstrace vojenské síly československé armády nebývalých rozměrů (až 100 000 vojáků) byla k vidění na největších vojenských manévrech První republiky konaných v srpnu ve východních a severovýchodních Čechách za účasti předních politických a armádních představitelů státu včetně prezidenta republiky Edvarda Beneše a zahraničních hostů. Cvičení se zúčastnila kompletně 2. divise. Dělostřelecký pluk 2 operoval na straně tzv. modré armády v prostoru Čáslavi společně s útvary 2. divise a I. sboru, pod které organizačně spadal.¹¹¹

Ani tento rok se neobešel bez výměny velitelů pluku, brigády a divize. Nejprve byl uveden v září do úřadu velitele divize gen. Jan Šípek (1886-1953). V listopadu zase převzal velení brigády plk. děl. Josef Koudelka a začátkem prosince se stal velitelem dělostřeleckého pluku 2 pplk. děl. Jan Vlachý, jež setrval ve funkci až do konce existence pluku v roce 1939. Kronika pluku uvádí informaci o nástupu nového velitele pluku dokonce v říjnu.¹¹²

2.3.7 Rok 1937

Ve stejném duchu jako v předchozím roce pokračovala vzájemná spolupráce pluku a obyvatelstva, zvláště propagací myšlenky brannosti národa, školením obyvatelstva v civilní protiletectvé obraně (CPO), ukázkami výcviku v jízdě na koni pro školy.¹¹³

Během Zborovských oslav, pořádaných ve dnech 26. a 27. června v Přešticích, jichž se pluk účastnil, byla na plukovní standartu připnuta stuha s nápisem „V DUCHU ZBOROVA, VŽDY K VÍTĚZSTVÍ“ věnovaná místní pobočkou Československé obce legionářské, Jednoty Přeštice.¹¹⁴

Celostátní oslavy 20. výročí bitvy u Zborova se konaly v Plzni 1. až 2. července, hlavní vzpomínkový akt se proběhl na náměstí Dr. Petáka. Vojenské zátiší pluku k této význačné události otevřelo vzduchovkovou střelnici.¹¹⁵

¹¹¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 130-132.; *VÚA-VHA*, f. V2PDB, nezprac., kronika 1919-1936, s. 55.; ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 11.

¹¹² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, kronika 1919-1936, s. 132-134.; MASKALÍK, s. 572.; FIDLER, SLUKA, s. 119, 188-189.

¹¹³ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.

¹¹⁴ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.; *VHÚ Praha*, snímky standarty dělostřeleckého pluku 2 pořizené dne 28. března 2013 ve Vojenském technickém muzeu Lešany.; *Český deník*, roč. 26, 1937, č. 161 (13. 6. 1937), s. 5.

¹¹⁵ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.

Dělostřelecký pluk 2 se také spolupodílel ve dnech 3. až 4. července na jezdeckých slavnostech selských jízd v Plzni na Roudné, osobně navštívených ministrem národní obrany Františkem Machníkem [Obr. 6].¹¹⁶

Dne 14. září zemřel na zámku v Lánech první prezident ČSR T. G. Masaryk. Pohřeb konaný 21. září v Praze byl i jakousi manifestací národa, slibem hájit Masarykův odkaz demokracie a humanity pro generace budoucí. Ve smutečním průvodu nechyběly zástupci pluku, v čele s velitelem plk. děl. Vlachým, od července povýšeným, a stráží se standartou.¹¹⁷

Od listopadu velel nově 2. divisi gen. RTDr. Ing. Jan Kloud (1889-1969).¹¹⁸

Dne 4. prosince pluk obdržel ke standartě při příležitosti svátku připomínajícím sjednocení Jugoslávie (tehdy Království Srbů, Chorvatů a Slovinců) v roce 1918 stuhu s heslem „VĚRNOST ZA VĚRNOST“ od místní plzeňské pobočky Československo-jugoslávské ligy [Obr. 7]. Stuha se do dnešních dnů nejspíš nedochovala, chybí ve sbírkových fondech spravovaných VHÚ Praha.¹¹⁹

K 31. prosinci zanikla 2. polní dělostřelecká brigáda z důvodu dokončení přechodu armády na novou organizaci ve struktuře sborů a divizí.¹²⁰

2.3.8 Rok 1938, 1939

Od 1. ledna došlo k přejmenování názvu 2. divise na 2. pěší divisi. Velitelem divize zůstal gen. Kloud.¹²¹

Novou mírovou reorganizací byl přesunut 13. ledna ze Stříbra III. oddíl, aby se stal součástí nově formovaného dělostřeleckého pluku 13. Velitelství pluku sídlilo v Chlumci nad Cidlinou. Stříbrský oddíl složil na rozloučenou veliteli pluku plk. děl. Vlachému pochod. Náhrada za původní III. oddíl byla vykompenzována v lednu

¹¹⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.

¹¹⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.; FIDLER, SLUKA, s. 119.

¹¹⁸ MASKALÍK, s. 305.; FIDLER, SLUKA, s. 184.

¹¹⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1937.; *Český deník*, roč. 26, 1937, č. 333 (5. 12. 1937), s. 1-2.

¹²⁰ JANOUŠEK, s. 22-23.; FIDLER, SLUKA, s. 188.

¹²¹ FIDLER, SLUKA, s. 187.

zrušeným dělostřeleckým oddílem 252 a jeho sloučením s dělostřeleckým plukem 2 dne 15. ledna. Dělostřelecký oddíl 252 byl přečíslován na III. oddíl a umístěn ve Stříbře.¹²²

Anšlusem Rakouska Německem v březnu 1938 se rapidně zhoršila politicko-vojenská situace Československa. Bylo nutné provést urychleně vojenská opatření k zajištění a zesílení obrany jižní Moravy a jižních Čech. Na jaře navíc vznikly nové vyšší vojenské svazky (Skupina 1, Skupina 2).¹²³

Od poloviny března byla částečně podřízena dělostřeleckému pluku 2 chemická jednotka 2. pěší divise – asanační rota 2, která byla umístěna v dělostřeleckých kasárnách v Plzni na Borech.¹²⁴

Z důvodu náznaků, které zachytila zpravodajská služba o pohybech německých vojsk poblíž československých hranic, nařídili vládní činitelé 20. května bojovou pohotovost útvarům armády spojenou s ostrahou hranic a povolali do zbraně jeden ročník záložníků a specialistů.¹²⁵ Dělostřelecký pluk 2 v této souvislosti přešel na válečnou organizaci, útvar se přečísloval na dělostřelecký pluk 32 a postupně zaujal podle zvláštních rozkazů a mobilizačních plánů obranná postavení na Hlavním obranném pásmu (HOP). Do prostoru HOP mezi Klatovy a Holýšovem pluk přesunul I. oddíl (velitel mjr. děl. Václav Neuhauser); II. oddíl (velitel mjr. děl. Kolenský) a III. oddíl (velitel mjr. děl. Vrečko) společně s velitelstvím pluku (plk. děl. Vlachý) byly určeny k dělostřelecké podpoře pěchoty Skupiny 1 kryjící HOP v prostoru severozápadních Čech. Stanoviště velitelství II. oddílu bylo v Mostě, III. oddílu v Kadani a velitelství pluku v Lounech. Stanoveného určení dosáhly oddíly do večerních hodin 21. května. Po odvolání mimořádných květnových vojenských opatření v červnu se oddíly vrátily do svých mírových posádek v Plzni a ve Stříbře. V létě došlo k dalším organizačním přesunům, kdy byl I. oddíl odeslán k Skupině 1.¹²⁶

Na konci srpna byla výnosem MNO pojmenována dělostřelecká kasárna v Plzni a ve Stříbře. Kasárna v Plzni se od této chvíle pyšnila čestným názvem „Kasárny Kryštofa Haranta z Polžic“, vybraným po jednom z vůdců Českého stavovského

¹²² VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; SANDER, s. 71.; JANOUŠEK, s. 172.

¹²³ ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 20.

¹²⁴ FIDLER, SLUKA, s. 28.

¹²⁵ Tamtéž, s. 20.; ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 29-31.

¹²⁶ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; STRAKA, Karel, *Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938 (1. část)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 60, 2011, č. 4, s. 11, 20.

povstání z let 1618-1620, popraveného 21. června 1621 na Staroměstském náměstí v Praze. Kasárna ve Stříbře obdržela název „Machníkovy kasárny“, zcela určitě po ministru národní obrany Františku Machníkovi (ve funkci od června 1935 do září 1938).¹²⁷

Od září se situace mezi Československem a Německem nadále přiosťvovala. Jednak požadavky ze strany Německa žádající území Sudet, na které nehodlala československá vláda přistoupit, jednak neklidnou situaci vyvolanou silnou německou menšinou žijící v pohraničních oblastech českých zemí (sudetoněmecké povstání). Od poloviny září byla proto opětovně aktivována mimořádná vojenská opatření nutná k zajištění celistvosti československého státu. Situace dospěla tak daleko, že v pozdních večerních hodinách 23. září nezbývalo československé vládě nic jiného, než aby vyhlásila všeobecnou mobilizaci. Československý národ přešel do válečného stavu. Obrana Československa visela na bedrech 4 armád podléhajících Hlavnímu velitelství Československé branné moci, do jejíhož čela prezident republiky jmenoval arm. gen. Ludvíka Krejčího. Povoláním záložníků do zbraně se armáda rozrostla na přibližně 1,1 milionu mužů.¹²⁸

Dělostřelecký pluk 2 se mobilizací zdvojnásobil a postavil záložní útvar. Z mírového dělostřeleckého pluku 2 se přechodem na válečnou organizaci stal dělostřelecký pluk 32, jehož oddíly byly k dispozici Hraniční oblasti 32 a Skupině 1, svazkům kryjících HOP na západě a severozápadě Čech. Mobilizací postavený útvar převzal název mírového dělostřeleckého pluku 2 a byl určen jako manévrovací síla 2. sledu v rámci 2. divise soustředěvané v okolí Plzně. Výše uvedené vyšší jednotky patřily do podřízenosti I. sboru a Hraničního pásma XI I. armády, která byla pověřena úkolem obrany podstatné části Čech v délce 631 km. I. armádě velel arm. gen. Sergej Vojcechovský.¹²⁹

Dělostřelecký pluk 32 mobilizoval v obcích Bolevec – Třemošná – Ledce, dělostřelecký pluk 2 v obcích Letkov – Koterov – Starý Plzenec – Tymákov a Mokrouše. Po dosažení pohotovosti se pluky přesunuly dle rozkazů z vyšších velitelství

¹²⁷ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.

¹²⁸ ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996, s. 36-39.; ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 21-22.

¹²⁹ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; HAMÁK, Bedřich, VONDROVSKÝ, Ivo, *Mobilizovaná československá armáda 1938. 30. září 1938*, Dvůr Králové nad Labem 2010, s. 57-58, 63-67, 72-76.

do jimi určených nástupových prostorů. Náhradní oddíl pluku vytvořil za mobilizace v obcích Zruč a Německá Bříza zbrojní park 2 náležící k 2. divisi.¹³⁰

Zařazení jednotlivých oddílů dělostřeleckých pluků 32 a 2 do sestav vyšších jednotek bylo následující:

Skupina 1 – velitel (V): brig. gen. Václav Petřík, stanoviště velitele (SV): Rakovník, krycí jméno (KJ): Vlastimil

velitelství dělostřeleckého pluku 32 (V: plk. děl. Jan Vlachý, SV: Rakovník, KJ: Ogar),
I. oddíl dělostřeleckého pluku 32 (V: pplk. děl. Neuhauser, SV: Vysočany, Most, KJ: Saturn),
II. oddíl dělostřeleckého pluku 32 (V: pplk. děl. Kolář, SV: Chomutov, KJ: Lucían).¹³¹

Hraniční oblast 32 – V: brig. gen. RTDr. Ing. Jan Kloud, SV: Plzeň, KJ: Mikuláš

III. oddíl dělostřeleckého pluku 32 (V: pplk. děl. Vrečko, SV: ?, KJ: ?)¹³²

2. divise – V: brig. gen. Valentin Pozdíšek, SV: Plzeň-Doubravka, KJ: Mácha

velitelství dělostřeleckého pluku 2 (V: pplk. František Špaček, SV: ?, KJ: Hrdlička),
I. oddíl dělostřeleckého pluku 2 (V: plk. Kadrnožka, SV: ?, KJ: Okoun),
II. oddíl dělostřeleckého pluku 2 (V: škpt. Prát, SV: ?, KJ: Vorvaň),
III. oddíl dělostřeleckého pluku 2 (V: pplk. Topinka, SV: ?, KJ: Sob),
zbrojní park 2 (V: škpt. Zadina, SV: ?, KJ: Drozd),
náhradní oddíl (V: mjr. Kolenský, SV: ?, KJ: ?).¹³³

Podepsáním Mnichovské dohody 30. září zástupci čtyř zemí (Německa, Itálie, Velké Británie, Francie) bylo rozhodnuto „bez nás o nás“ o odstoupení pohraničních oblastí československého státu Německu. Prezidentu republiky a vládě nezbylo, než dohodu přijmout, neboť bychom v případném konfliktu s Německem zůstali zcela osamoceni. První republika tím definitivně zanikla. Nastalo krátké období Druhé republiky, které trvalo do března 1939, kdy byl zbytek českých zemí okupován německými vojsky. S odstupováním pohraničního území Německu byla prováděna demobilizace československé armády v pěti etapách počínaje 9. října. Mobilizační dělostřelecký pluk 2 a zbrojní park 2 byly rozpuštěny ve III. etapě probíhající od 17. do 19. října. Českým uprchlíkům emigrujícím z odstoupeného pohraničí do vnitrozemí

¹³⁰ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.

¹³¹ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; HAMÁK, VONDROVSKÝ, s. 73.; STRAKA, Karel, *Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938 (2. část)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 61, 2012, č. 1, s. 52, 55.

¹³² *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; HAMÁK, VONDROVSKÝ, s. 63.

¹³³ *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; *VÚA-VHA*, f. VDP2, nezprac., kart. 1, zbrojní park 2.; HAMÁK, VONDROVSKÝ, s. 67.

Čech přispěl dělostřelecký pluk 2 částkou kolem 11.000 Kč a poskytl obědy přibližně 640 dětem.¹³⁴

Německou okupací českých zemí 15. března 1939 zanikla s československým státem i Československá branná moc, a tím se také uzavřela kapitola historie dělostřeleckého pluku 2. V té době vydal svůj poslední rozkaz útvaru jeho velitel, plk. děl. Vlachý.¹³⁵

O osudu dělostřeleckého pluku 2 nemám již žádné informace. Ani jsem, bohužel, nezjistil, které útvary na pluk navazovaly za německé okupace mezi lety 1939-1945, popř. po osvobození v roce 1945.

¹³⁴ VÚA-VHA, f. VDP2, nezprac., kart. 2, koncept ke kronice, rok 1938.; ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 23.

¹³⁵ DVOŘAN, s. 75.; VLACHÝ, Jan, *Můj otec Jan Vlachý (1895-1943)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 54, 2005, č. 1, s. 87.

2.4 Výzbroj

Aby mohlo dělostřelectvo dostát svému vojenskému úkolu, tj. účinnou palbou podporovat útočící pěchotu nebo působit proti nepřátelskému letectvu, muselo být logicky vybaveno dělostřeleckým materiálem. Pokud vezmu v potaz lehké dělostřelectvo, z názvu je odvoditelné, že bylo vyzbrojeno lehkými dělostřeleckými zbraněmi – kanony a houfnicemi domácí provenience, vyrobené světově proslulou zbrojovkou Škodových závodů v Plzni.¹³⁶

Dělostřelecký pluk 2 se skládal od roku 1924 ze tří oddílů po třech bateriích.¹³⁷ První dva oddíly měly být standardně vyzbrojeny kanony, třetí oddíl houfnicemi.¹³⁸ Výzbroj pluku tvořily škodovácké 8cm polní kanony vz. 17 a 10cm lehké polní houfnice vz. 14/19 (nejpočetnější děla v československé armádě – 605 kusů), jejichž výroba počala ještě za Rakouska-Uherska, ve 20. letech byla děla adaptována a modernizována.¹³⁹ Kolika děly přesně pluk disponoval, jsem nezjistil, dá se ale předpokládat, že měl mít v míru přibližně 24 děl.¹⁴⁰

Od 30. let docházelo v dělostřelectvu k postupnému nahrazování starší výzbroje novou. Některé lehké dělostřelecké pluky byly přezbrojeny moderními lehkými kanony a houfnicemi vz. 30. Koncem 30. let se uvažovalo o vyzbrojení divizního dělostřelectva teprve vyvíjenými zbraněmi označovanými E7 a H3, vzhledem k okupaci českých zemí v březnu 1939 k tomu již nedošlo.¹⁴¹

Pavel Minařík a Pavel Šrámek ve své studii *Dělostřelectvo československé armády v době vyvrcholení mnichovské krize* z roku 2010 uveřejněné v odborném vojenském časopise *Historie a vojenství* uvádí, že za branné pohotovosti státu na podzim 1938 byly dělostřelecký pluk 32 a dělostřelecký pluk 2 vyzbrojeny dělostřeleckým materiálem takto: I. oddíl (8cm polní kanony vz. 17), II. oddíl a III. oddíl (10cm lehké polní houfnice vz. 14/19).¹⁴² Jiného názoru je Jiří Janoušek, který v

¹³⁶ NOLČ, Jiří, *Československá armáda za první republiky*, Brno 2007, s. 61.; KARLICKÝ, Vladimír, *Československé dělostřelecké zbraně*, Praha 1975, s. 58-62.

¹³⁷ FIDLER, SLUKA, s. 118.; NOLČ, s. 61.

¹³⁸ BÍLEK, s. 187.

¹³⁹ KARLICKÝ, s. 31, 63-65.

¹⁴⁰ ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011, s. 18.

¹⁴¹ JANOUŠEK, s. 35-38; KARLICKÝ, 67-70.

¹⁴² MINAŘÍK, Pavel, ŠRÁMEK, Pavel, *Dělostřelectvo československé armády v době vyvrcholení mnichovské krize*. In: *Historie a vojenství*, roč. 59, 2010, č. 1, s. 50.

knize *Československé dělostřelectvo 1918-1939* píše, že výzbrojí všech tří oddílů dělostřeleckého pluku 2 v září 1938 byly 8cm polní kanony vz. 17.¹⁴³

Základní technické parametry děl ve výzbroji dělostřeleckého pluku 2

(Tabulka zpracována podle: JANOUŠEK, Jiří, *Československé dělostřelectvo 1918-1939*, Praha 2007, s. 175.; KARLICKÝ, Vladimír, *Československé dělostřelecké zbraně*, Praha 1975, s. 64-65.)

	8cm polní kanon vz. 17		10cm lehká polní houfnice vz. 14/19	
Ráže (mm)	76,5		100	
Délka hlavně (mm)	2297		2400	
Délka hlavně (ráží)	30		24	
Náměr (°)	-10 až +45		-8 až +50	
Odměr (°)	4		6	
Maximální dostřel (m)	10 500 (Karlický uvádí 9 900)		9 800	
Úst'ová rychlost střely (m/s)	500		395	
Hmotnost střely (kg)	8		16	
Rychlost střelby (ran/min)	6		6	
Hmotnost děla (kg)	bojová	1 319 (Karlický uvádí 1 335)	bojová	1 412 (Karlický uvádí 1 548)
	dopravní	1 335 (Karlický uvádí 2 245)	dopravní	1 476 (Karlický uvádí 2 937)
Obsluha (mužů)	6		7	
Doprava	hipomobilní		hipomobilní	

¹⁴³ JANOUŠEK, s. 171.

2.5 Výstroj

Příslušníci dělostřelectva oblékali od dvacátých let standardní stejnokroj československé armády, jímž byla **uniforma vzor 21**, zaváděná od roku 1922. Do té doby se používaly ještě různé varianty stejnokrojů rakousko-uherské branné moci, samozřejmě již s novými symboly, a stejnokroj vzor 19 inspirovaný uniformami vojsk dohodových mocností, především Velké Británie a Francie.¹⁴⁴

Uniforma vz. 21 vycházela ze stejnokroje amerických ozbrojených sil a byla vybrána proto, aby byla schopna plnit funkci při běžném výkonu vojenské služby a výcviku, a bylo patrné, že svou vizáží náleží k moderním uniformám tehdejších spojenců. Zásadní vliv na výběru uniformy měl mimo jiné prezident republiky T. G. Masaryk. Šla se ve dvou jakostních provedeních, z jemnější látky (vojáci z povolání) a z hrubší látky (pracovní a letní oděv) barvy khaki. Stejnokroj se skládal z *brigadýrky* (kulaté čepice), *lodičky*, *blůzy*, *kalhot* (polní, služební, vycházkové, jezdecké, slavnostní), *bot* (polobotky, lakýrky, jezdecké, holínky), *řemení*, *pláště*, popř. *peleríny* (jen důstojníci a rotmistři). Na hlavě nosili kanonýři kromě čepice a lodičky buďto modifikovanou verzi německé ocelové přilby vz. 16 nebo od roku 1935 nově zaváděnou československou ocelovou přilbu vz. 32, tzv. vajíčko. Dělostřelectvo se odlišovalo od ostatních druhů zbraní a služeb československé armády šarlatově červenou barvou nárameníkových a límcových výložek na uniformě.¹⁴⁵

V roce 1930 došlo k výstrojním změnám a doplňkům na stejnokroji vz. 1921, které se však dělostřelectva příliš nedotkly, pouze byly opatřeny kovovými odznaky výložky uniforem horských, měřičských a balonových jednotek dělostřelectva.¹⁴⁶

¹⁴⁴ VOGELTANZ, Jan, POLÁK, Milan, *Československé legie 1914-1918. Československá armáda 1918-1939. Uniformy – symbolika – výstroj – výzbroj*, Praha, Litomyšl 1998, s. 20-23.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 23-26.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 27-29.; FIDLER, SLUKA, s. 137.

3 Závěr

Položíte-li Plzeňanovi otázku, zda-li ví, jaké vojenské útvary se v minulosti v Plzni nacházely, odpoví vám nejspíš, bude-li vědět, bude jmenovat legendární rakouský, resp. rakousko-uherský 35. pěší pluk přezdívaný „Pětatřicátníci“, spjatý s Plzní přes 150 let. Málokdo však ví, že kromě pěších jednotek byly v Plzni téměř nepřetržitě umístěny více než jedno století dělostřelecké jednotky. Je překvapující, že se touto problematikou podrobněji dosud nikdo nezabýval. Dělostřelecký pluk 2, jehož existence se váže na dobu první Československé republiky, přesněji mezi léta 1920-1939, byl právě jedním z těch útvarů, o nichž se toho z hlediska jeho historie pramálo ví. Práce si kladla za cíl se pokusit toto bílé místo v dějinách města Plzně vyplnit.

4 Seznam použité literatury a pramenů

Knihy

- 1) BÍLEK, Jiří, et. al., *Vojenské dějiny Československa. III. díl (1918-1939)*, Praha 1987.
- 2) DVOŘAN, Jiří, ed. et al., *Československá armáda v letech 1918-1938*, Praha 1991.
- 3) FIDLER, Jiří, SLUKA, Václav, *Encyklopedie branné moci Republiky československé 1920-1938*, Praha 2006.
- 4) HAMÁK, Bedřich, VONDROVSKÝ, Ivo, *Mobilizovaná československá armáda 1938. 30. září 1938*, Dvůr Králové nad Labem 2010.
- 5) JANOUŠEK, Jiří, *Československé dělostřelectvo 1918-1939*, Praha 2007.
- 6) JOHN, Miloslav, *Září 1938. II. díl, Možnosti obrany Československa*, Brno 1997.
- 7) KARLICKÝ, Vladimír, *Československé dělostřelecké zbraně*, Praha 1975.
- 8) MASKALÍK, Alex, *Elita armády. Československá vojenská generalita 1918-1992*, Banská Bystrica 2012.
- 9) MAZNÝ, Petr, KRÁTKÝ, Vladislav, *100 zajímavostí ze staré Plzně II.*, Plzeň 2007.
- 10) NOLČ, Jiří, *Československá armáda za první republiky*, Brno 2007.
- 11) ŠRÁMEK, Pavel, *Československá armáda v roce 1938*, Brno 1996.
- 12) VOGELTANZ, Jan, POLÁK, Milan, *Československé legie 1914-1918. Československá armáda 1918-1939. Uniformy – symbolika – výstroj - výzbroj*, Praha 1998.

Studie a články v časopisech

- 1) MINAŘÍK, Pavel, ŠRÁMEK, Pavel, *Dělostřelectvo československé armády v době vyvrcholení mnichovské krize*. In: *Historie a vojenství*, roč. 59, 2010, č. 1.
- 2) SANDER, Rudolf, *Organizační a dislokační vývoj československé armády v letech 1918-1939*. In: *Sborník archivních prací*, roč. 35, 1985, č. 1.
- 3) STRAKA, Karel, *Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938 (1. část)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 60, 2011, č. 4.
- 4) STRAKA, Karel, *Skupina 1, nestandardní vyšší jednotka zajištění hranic od jara do podzimu 1938 (2. část)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 61, 2012, č. 1.
- 5) SVOZIL, Miroslav, *Naši olympionici v jezdeckém sportu: Jaroslav Hanf*. In: *Jezdectví*, roč. 56, 2008, č. 3.
- 6) ŠRÁMEK, Pavel, *Když zemřít, tak čestně*. In: *Válka REVUE Speciál – Československo 1938*, 2011.
- 7) VLACHÝ, Jan, *Můj otec Jan Vlachý (1895-1943)*. In: *Historie a vojenství*, roč. 54, 2005, č. 1.

Periodika

Český deník, 2. 9. 1926, 30. 6. 1930, 16. 7. 1931, 10. 6. 1936, 13. 6. 1937, 5. 12. 1937.

Nevydané prameny

Archiv města Plzně, Plzeň

fond Městský úřad Plzeň – registratura D

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Praha

1. oddělení VHA (fondy a sbírky do roku 1945)

fond Velitelství dělostřeleckého pluku 2,

fond Velitelství 2. polní dělostřelecké brigády.

Vojenský historický ústav, Praha

Vojenské technické muzeum Lešany

fond XIV. – Vexilologie

standarta dělostřeleckého pluku 2

Internet

<http://www.muzeumtg.m.cz/cz/osobnosti/Podrobny-zivotopis>

<http://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/edvard-benes.shtml>

5 Resumé

The work deals with a military body of the armed power in Czechoslovakia between years 1920-1939. It describes historical, cultural and social development of the 2nd Artillery Regiment located since 1920 by the year 1939 in barracks in Pilsen and in Stříbro. There is - except of important historical limits, working and performance of the tasks in the regiment during Munich dictate crisis - munitions and the equipment of the regiment. The 2nd Light Artillery Regiment, how formation had a name by the year 1923, arose by a unification of armies in the year 1920 by renaming from The Regiment of the Field Artillery No. 3. At that time the regiment was set in Slovakia, from October 1920 the regiment was in Pilsen. It was settled in the artillery barracks in Pilsen in Bory. In October 1924 there was created IIIrd troop, which in the year 1925 moved to Stříbro. In the year 1923 the name of the regiment was changed to the 2nd Artillery Regiment. In July 1930 this formation got an artillery standard. In the year 1938 the regiment consisted of the command of the regiment included an economic repair, technical repair and connecting battery, Ist troop, IInd troop, IIIrd troop (each troop had three batteries), a reserve division and a decontamination quarter troop 2. The first master was Col. Hugo Rakušan, the last master was Col. Jan Vlachý. During a mobilisation in autumn 1938 the regiment doubled and made a mobilization formation. The peace-time 2nd Artillery Regiment was renumbered to the 32nd Artillery Regiment whose units were in a subordination of Border 32 and Group 1. The mobilization organ undertook a name of the peace-time 2nd Artillery Regiment and was left as a manoeuvring force of the 2nd division. The regiment was disbanded in the year 1939 by German occupation in Czechoslovakia.

6 Přílohy

Obr. 1: Standarta dělostřeleckého pluku 2 – líc (Vojenský historický ústav Praha, Vojenské technické muzeum Lešany, březen 2013).

Obr. 2: Standarta dělostřeleckého pluku 2 – rub (*Vojenský historický ústav Praha, Vojenské technické muzeum Lešany, březen 2013*).

Obr. 3: Hubertus, listopad 1930 – zleva: gen. Klecanda (velitel 2. divise), pplk. děl. Hanf (velitel III. oddílu děl. pl. 2), škpt. děl. Líbal (*Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha, Velitelství dělostřeleckého pluku 2*).

Obr. 4: Návštěva školáků v kasárnách v Plzni na Borech, 1936 (*Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha, Velitelství dělostřeleckého pluku 2*).

Obr. 5: Slavnostní otevření tenisového hřiště, srpen 1936 (*Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha, Velitelství dělostřeleckého pluku 2*).

Obr. 6: Sborové jezdecké slavnosti selských jízd, červenec 1937 (*Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha, Velitelství dělostřeleckého pluku 2*).

Obr. 7: Připínání stuhy na standartu pluku věnované od Československo-jihoslovanské ligy při příležitosti jugoslávského státního svátku, náměstí Republiky, prosinec 1937 – druhý zprava: velitel pluku plk. děl. Vlachý (*Vojenský ústřední archiv-Vojenský historický archiv Praha, Velitelství dělostřeleckého pluku 2*).